

MILITÆR HISTORIE

Vest, ble ikke
ane i det hele
et offisielle Po-
var et «ikke-

i finne sin plass
atiet. Historie-
s for historiske
ene skape en
n periode med
ne, minner om
t i vest, hjem-
rigen og tradi-
et blir ingen lett
nner i disjo-
nde og motive-
id.

ralpersoner og
alle vært med-
rtiet. Den pol-
ort de lart at
deruli. blant
av den gamle
lig avgang. Ett
feltprestkorps-
ste gang etter
æren igjen en
or de militære
s rang og dis-
t 120 felpres-
rt utenfra, og
prestene som
det kommuni-

selv er meget
er tradisjone-
ere anlednin-
nister og som
og polsk tra-
plass i hæren.
ker st ble
d plass innen
disjon. Offi-
i Vest og i
net og i noen
tter unntaks-
ruze den
ormsue med
pen har lang
en, men var
nistene etter
polsk nasjo-

all polakker,
Generalen».
idig. Stadig
riot som bi-
Polen kunne
1988 var det
ske styresett
Jaruzelski
klar overfor
unistpartiet.
ot til å bryte
mot til å ta
toder. Med
nskunst, ba-

net han veien for en fredelig og ordnet
avskaffelse av det kommunistiske hege-
moni.

Da hans bok «Krigstilstand – hvor-
for...» ble fremlagt til salg i 1992, var
etterspørselen stor, og når han selv var
tilstede i bokhandlene for å signere bø-
kene, var tilstrømningen til tider så stor
at politiet måtte tilkalles for å holde or-
den på køene.

For mange polakker, og blant eksilpo-
lakkerne, blir Jaruzelski stadig mer be-
traktet som et symbol på det stabile Po-
len og den polske hæren. Også i vårt
land har general Jaruzelski fått gode
skussmål. Da Einar Førde og Thorvald
Stoltenberg kom tilbake fra Warszawa i
august 1982, karakteriserte Einar Førde
generalen som den «intelligente og pa-
riotiske». 10 år deretter gav de erfarne
NRK-medarbeiderne Arnt Stefansen og
Per Øyvind Heradstveit ham denne om-
talen i boken «Vår tids store ledere»:

«... selv om generalens funksjon som
president i hovedsak ble av seremoniell
karakter, er det ingen tvil om at han bi-
dro til en avgjørende stabilisering av det
polske samfunnet i en kritisk overgangs-
tid. At Wojciech Jaruzelski kjente sin
besøkelsestid da det ble klart at hans mi-
sjon var fullført, viser også hans format
som statsmann.»

Men der er nok av motstandere og kri-
tikere av generalen. Før presidentskiftet
med Lech Walesas edsavleggelse i Sej-
men 22. desember 1990, var det fra råd-
giverne rundt Walesa kommet melding
til Jaruzelski om at hans nærvær var
uønsket. Dagen etter at Lech Walesa
hadde overtatt presidentverdigigheten,
mottok han Jaruzelski i Belvederepalas-
set, den polske presidentens residens.
Her lot Walesa generalen hilse på sin
tallrike familie, og uttalte sin beklagelse
over at Jaruzelski ikke hadde vært tilste-
de ved edsavleggelsen. Ville den nye pre-
sidenten ved dette milde behandlingen
som det avtroppende statsoverhode
hadde vært utsatt for?

En like bevisst handling var det trolig
da pave Johannes Paul 2, under sitt be-
søk i Polen i 1991, tok i mot «pensjoni-
sten» Jaruzelski i en spesiell audiens.

Den amerikanske president George
Bush var på statsbesøk i Polen somme-
ren 1989 og benyttet da anledningen til
også å besøke jaruzelski i hans private
hjem. I 1990 var Ronald Reagan, presi-
dent i USA da Jaruzelski iverksatte unn-
takstilstanden, på privat besøk i Polen.
Også Reagan oppsøkte president Jaru-
zelski. Fiendskapet stakk neppe dypt.

Når historien i fremtiden skal skrives,
vil trolig general Jaruzelski få en annen
plass enn den han hittil har hatt. Trolig
vil han bli nevnt i samme åndedrag som
Pilsudski og Sikorski. Tre til tider om-
stridte polske generaler, som hver på sin
måte satte sitt preg på landets tyvende
århundres politiske historie.

Hitler hadde gitt opp Narvik

Av oblt Anton Olstad

General Fleischers styrker hadde presset
general Dietls styrker så hardt at det nær-
most var et tidsspørsmål før tyskerne ville
trekke seg tilbake og inn i Sverige. Den
britiske marine hadde senket samtlige ti
tyske jagere som hadde ført styrkene til
Narvik. Jagersjefen Bonte var drept, og
Dietl hadde unngått Bontes skjebne fordi
han takket nei til å spise middag på
Bontes skip og isteden dro tilbake til Hotel
Royal.

Senere general, dengang oberstløytnant,
von Lossberg tjenestegjorde da i Wehr-
machtführungsstab i Berlin. Som kjent
stod lederen av felttoget i Norge, general
von Falkenhorst, direkte under Hitlers
kommando. Hærens overkommando var
koblet ut av kommandolinjen. Von Loss-
berg forteller at i Rikskanselliet, hvor
Hitler satt med sin stab ledet av generalene
Keitel og Jodl, var «in diesen Tagen der
Teufel los». Hitler innkalte stadig Falken-
horst til konsultasjoner. Det hastet å ta
Narvik slik at offensiven mot Frankrike
kunne få fart. Hitler sa senere at hvis han
hadde vært Churchill, ville han ha tatt
Narvik om det så hadde kostet en million
mann!

Ukjent for de fleste er at Hitler faktisk
ga opp Narvik. Omkring 18. april, fortel-
ler Lossberg, kom det et telegram fra Riks-
kanselliet til Chiffreering og forsendelse til
Dietl. Det var skrevet av Keitel og under-
tegnet av Hitler selv. Meldingen beordret
Dietl og hans tropper til å forlate Narvik
og dra til Sverige for å bli internert der!

Lossberg reagerte. Narvik var livsviktig
for Tyskland. Ti jagere var gått tapt der,
og nå ville Hitler gi opp det hele for å
redde sine østerrikske landsmenn. Dietls
bergjegere. Lossberg dro til Rikskanselliet
med telegrammet og traff Keitel og Jodl i
det store kartrommet. Der fikk han be-
skjed om at Hitler selv hadde diktert tele-
grammet, som ikke var til å endre. Loss-
berg minnet Keitel om tabben fra Marne i
1914 der en feil rettetordre stanset den
tyske fremmarsjen katastrofalt. Keitel ble
stum og gikk. Men Jodl tillott Lossberg å
forelegge saken for hærsjefen, Brauchitsch.
Han fant telegrammet like uheldig som
Lossberg hadde gjort. Men Falkenhorst og
Dietl sto ikke under hans kommando. Til
Rikskanselliet, «diese Schwatzbude», dro
han ikke. Men Lossberg fant en utvei. Han
satte opp et telegram. Dietl var nettopp
blitt forfremmet fra generalmajor til gene-
ralløytnant. Telegrammet lød: Gratulerer
med forfremmelsen. Jeg har full tillit til at
De forsvarer denne for Tyskland så viktige
stilling til siste mann! Nå måtte Dietl bli
hvor han var.

Brauchitsch undertegnet. Lossberg til-
bake til Rikskanselliet med det nye tele-
grammet. Jodl trykket Lossberg i hånden
til takk og tok ansvaret for at Hitlers re-
trettordre ikke ble sendt.

Så nær var det altså at Fleischers batal-
jon hadde vunnet kampen i Narvik-
fjellene.

Pro patria

1/1 - 9/1

106296